

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 29·35·69, 628·37·04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 21·07·57, 628·90·17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29·40·89

BS/341/50/92

**STOSUNEK POLAKÓW DO INNYCH PAŃSTW
ORAZ
WYOBRAŻENIA O UCZUCIACH INNYCH NARODÓW DO POLSKI**

Komunikat z badań

Warszawa, lipiec 1992 r.

UWAGA: Przedruk materiałów CBOS w całości lub w części oraz wykorzystanie danych empirycznych jest dozwolone wyłącznie z podaniem źródła.

W porównaniu z lutym 1991 roku wyraźnie zmalała sympatia Polaków do większości państw objętych badaniem. Nadal jednak najprzychylniej respondenci oceniają rozwinięte kraje Zachodu. Wyjątek stanowią Niemcy, do których ankietowani mają znacznie mniej sympatii. Spośród państw europejskich największą przewagę uczuć ujemnych nad dodatnimi odnotowano w stosunku Polaków do Rosji i Ukrainy. Nasi sąsiedzi są też postrzegani jako najmniej sympatycznie do nas usposobieni.

W przeprowadzonym przez CBOS sondażu majowym¹ badano m.in. stosunek Polaków do 22 krajów. Respondenci określali temperaturę swoich uczuć do nich posługując się skalą termometru od -50 do +50 stopni, przy czym temperatury ujemne oznaczały chłodny stosunek do danego państwa, temperatury dodatnie - ciepły, a 0 stopni - stosunek obojętny. Ponadto ankietowani, posługując się taką samą skalą, określali swoje wyobrażenia o uczuciach innych narodów do Polski.

Tegoroczny pomiar sympatii Polaków do innych państw przeprowadzono po raz piąty od 1987 roku. Możemy dzięki temu prześledzić ewolucję stosunku mieszkańców naszego kraju do kilkunastu państw świata.

¹ "Świat wokół nas" - badanie zrealizowane w dniach 20-25 maja 1992 r. na 1176-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności kraju.

Uczucia Polaków do innych państw

Sympatią najczęściej są obdarzane rozwinięte kraje Zachodu: Francja, USA, Kanada, Holandia, Włochy oraz Szwecja. Ciepły stosunek do nich deklaruje 79%-68% badanych, chłodny zaś nie więcej niż 3%. W tej kategorii państw najmniej sympatii wzbudzają Niemcy. Uzyskały one o 23% ocen dodatnich mniej niż Szwecja oraz o 34% mniej niż Francja i USA. Średnia temperatura uczuć wobec Niemiec wynosi 0 stopni, podczas gdy Francja uzyskuje średnią +23, a Szwecja +19 stopni.

Najbardziej sympatycznym krajem Europy Wschodniej - zdaniem respondentów - są Węgry (67% sympatii; średnia temperatura +14). Rosja i Ukraina są zaś w grupie państw, do których Polacy mają najmniej przyjazny stosunek (po 30% sympatii). Średnia temperatura uczuć do tych krajów jest ujemna (-4 Rosja i -5 Ukraina).

Poza wymienionymi wyżej państwami ujemną średnią temperaturę notują tylko Libia (-4) i Chiny (-1) - tabela 1.

Tabela 1

w procentach

Państwa	Sympatia do wybranych państw określona na skali termometru			Średnia tempera- tura w stopniach
	temperatury dodatnie	0 st.	temperatury ujemne	
Francja	79	17	1	+23
USA	79	17	3	+22
Kanada	74	23	1	+22
Holandia	70	28	0,4	+20
Włochy	74	23	1	+19
Szwecja	68	29	1	+19
Austria	63	33	2	+17
Wielka Brytania	66	29	3	+16
Japonia	62	32	4	+16
Węgry	67	27	4	+14
Czecho- Słowacja	58	27	13	+10
Bulgaria	41	46	10	+6
Estonia	34	55	8	+5
Lotwa	38	46	13	+4
Litwa	43	31	24	+3
Białoruś	35	40	23	+1
Niemcy	45	16	37	0
Izrael	28	43	27	0
Chiny	23	53	22	-1
Rosja	30	26	42	-4
Libia	15	54	29	-4
Ukraina	30	28	40	-5

Zmiany stosunku Polaków do innych państw

w latach 1987-1992

Zestawiając tegoroczne dane z ubiegłorocznymi² możemy zauważyć wyraźny spadek liczby osób wyrażających pozytywne uczucia do wszystkich piętnastu państw, które wystąpiły w obu sondażach. Szesnaste państwo zamieszczone w tabeli - Rosja - ma obecnie tyle samo sympatyków co przed rokiem ZSRR. Zdecydowanie największy spadek sympatii odnotowano w przypadku Litwy - obecnie o 33% osób mniej niż przed rokiem żywi do niej przyjazne uczucia. Dużo mniej ciepłych uczuć niż w ubiegłym roku (różnica ponad dziesięciu punktów) wzbudzają także: Niemcy (mniej o 17%), Japonia (o 16%), Ukraina (o 15%), Wielka Brytania (o 15%), Czecho-Słowacja (o 14%), Szwecja (o 11%), USA (o 11%). W przypadku Bułgarii i Chin różnica ta wynosi 10% (tab. 2).

² "Świat wokół nas" (4) - badanie zrealizowano w dniach 2-5 lutego 1991 r. na 1500-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności kraju.

Tabela 2

w procentach

Państwa	Sympatia i niechęć niektórych państw w latach 1991-1992			
	Sympatia		Niechęć	
	II'91	V'92	II'91	V'92
Francja	87	79	1	1
USA	90	79	2	3
Włochy	83	74	0,3	1
Szwecja	79	68	1	1
Austria	75	63	1	2
Wielka Brytania	81	66	1	3
Japonia	78	62	2	4
Węgry	76	67	3	4
Czecho-Słowacja	72	58	10	13
Bulgaria	51	41	11	10
Litwa	76	43	5	24
Niemcy	62	45	19	37
Izrael	35	28	29	27
Chiny	33	23	20	22
Rosja*	30	30	45	42
Ukraina	45	30	19	40

* W 1991 r. pytano o ZSRR

Na podstawie średniej temperatury z pięciu ostatnich badań możemy stwierdzić, że tegoroczne oceny są najbardziej zbliżone do notowań z 1988 roku, a więc sprzed "okrągłego stołu". Po upadku systemu komunistycznego w Polsce następował wyraźny wzrost deklarowanej sympatii do większości demokratycznych państw świata. Obecnie oceny powróciły do stanu z poprzedniego okresu (tab. 3).

Tabela 3

w stopniach

Państwa	Średnia temperatura uczuć wobec niektórych państw				
	X'87	X'88	II'90	II'91	V'92
Francja	+12	+17	+22	+24	+23
USA	+13	+20	+28	+30	+22
Włochy	+13	+17	+23	+22	+19
Szwecja	-	+17	+21	+22	+19
Austria	-	+15	+17	+18	+17
Wielka Brytania	+5	+14	+21	+21	+16
Japonia	+24	+24	+22	+21	+16
Węgry	+11	+14	+20	+17	+14
Czecho-Słowacja	+8	+6	+11	+13	+10
Bulgaria	+6	+5	+6	+6	+6
Litwa	-	-	+14	+19	+3
Niemcy*	-3	6	-6	10	0
Izrael	-8	-6	-2	-1	0
Chiny	10	9	-5	1	-1
Rosja**	13	9	8	-8	-4
Ukraina	-	-	-1	4	-5

* W latach 1987-1990 pytano o RFN
 ** W latach 1987-1991 pytano o ZSRR

Wyobrażenia o stosunku mieszkańców innych państw do Polski

Polacy przypisują najcieplejsze uczucia do naszego kraju Francuzom, Amerykanom, Włochom i Węgrom. Od 66% do 75% ankietowanych przypuszcza, że darzą oni Polskę sympatią. Najmniej

życzliwie są usposobieni wobec naszego kraju - w wyobrażeniach respondentów - Ukraińcy, Niemcy, Litwini, Rosjanie i Izraelczycy. Średnie temperatury w przypadku tych państw są ujemne. Ankietowani mają więc poczucie, że nasi najbliżsi sąsiedzi są zarazem najmniej przychylnie do nas nastawieni. Wyjątkiem są w tym gronie Izraelczycy, którzy wprawdzie mieszkają w znacznej odległości od Polski, ale w dużej części wywodzą się z naszego kraju (tab. 4).

Tabela 4 w procentach

Narody	Wyobrażenia o stosunku mieszkańców innych państw do Polski - określone na skali termometru			Średnia temperatura w stopniach
	temperatury dodatnie	0 st.	temperatury ujemne	
Francuzi	75	18	3	+16
Amerykanie	72	17	7	+15
Włosi	70	24	2	+15
Węgrzy	66	25	5	+12
Szwedzi	55	37	4	+10
Anglicy	57	30	9	+9
Słowacy	54	29	12	+7
Bułgarzy	38	46	12	+5
Czesi	39	26	31	0
Rumuni	32	41	22	0
Białorusini	32	35	29	0
Izraelczycy	26	40	29	-2
Rosjanie	33	24	39	-3
Litwini	30	23	42	-4
Niemcy	30	18	49	-7
Ukraińcy	23	21	52	-9

Już pobieżne porównanie tabeli czwartej z pierwszą pozwala na stwierdzenie, że wyniki dotyczące stosunku respondentów do poszczególnych państw są zbliżone do ocen związanych z wyobrażeniami o stosunku mieszkańców tych państw do Polski. Inaczej mówiąc - jeśli kogoś lubimy, to przypuszczamy, że on też darzy nas sympatią.

Obserwację tę potwierdzają głębsze analizy: współczynniki korelacji Pearsona dla odpowiednich państw i narodów z reguły przekraczają wartość 0,5. Najsilniejsze związki są między oceną Węgier a wyobrażeniami respondentów o stosunku Węgrów do Polski - 0,62. Najslabsze zaś - co zrozumiale - między oceną Czecho-Słowacji a emocjami przypisywanymi Słowakom (0,34). Stosunek do tego państwa jest znacznie silniej związany z wyobrażeniami o Czechach (0,49). Tak więc mówiąc o Czecho-Słowacji respondenci mieli na myśli raczej Czechów niż Słowaków.

*

*

*

W tegorocznym sondażu zanotowano wyraźny spadek sympatii do większości państw objętych badaniem. Nadal jednak Polacy najcieplejszymi uczuciami darzą wysoko rozwinięte państwa świata. Uważają też, że mieszkańcy tych krajów mają najwięcej sympatii do Polski.

Nasi sąsiedzi, zwłaszcza Ukraińcy, są częściej niż inni postrzegani jako niechętnie do nas usposobieni. Wyjątkiem są Słowacy, o których ponad połowa ankietowanych sądzi, że lubią

Polskę. To poczucie, że jesteśmy otoczeni przez narody niezbyt nam przyjazne, może być pewnym utrudnieniem w rozwoju kontaktów Polski z innymi państwami.